

Huvudman

Marks kommun
markskommun@mark.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Strömskolan 4-6 i Marks kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Marks kommun att senast den **fredag den 2 februari 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetet mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Marks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Marks kommun ska vidta följande åtgärder

Arbetet mot kränkande behandling

1. Se till att upprätta en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Planen ska upprättas under medverkan av eleverna och ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen, 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

2. Se till att det, minst en gång under perioden 27 oktober 2023 – 2 februari 2024, förtydligas för samtliga lärare och all annan skolpersonal vilken skyldighet som åligger dem att anmäla till rektor om de får kännedom om att en elev anser sig ha eller har blivit utsatt för kränkande behandling i samband med skolans verksamhet. Huvudmannen eller den som huvudmannen utser ska dokumentera när informationen lämnats och på vilket sätt den getts. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 6 kap. 10 § skollagen).
3. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 27 oktober 2023 – 26 januari 2024. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser studiero, ordningsregler och mobiltelefonrutiner samt disciplinära åtgärder.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.goteborg@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:6385) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2023 inlett en tillsyn av Strömskolan 4-6 i Marks kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Strömskolan 4-6 följer gällande bestämmelser om trygghet och studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genom lektionsobservationer mellan den 20 och 21 september 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat ordningsregler, skolans plan mot kränkande behandling och ett urval av kränkningsanmälningar och därtill kopplade utredningar. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Arbetet mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Planen mot kränkande behandling

Skolinspektionen har begärt in Strömskolans plan mot kränkande behandling för läsåren 2022/23 och 2023/24. Enligt huvudmannen finns ännu ingen upprättad plan för 2023/24 utan den för 2022/23 ska gälla. Planen innehåller bland annat en redogörelse för skolans främjande värdegrundsarbete, definitioner av trakasserier och kränkande behandling samt en utvärdering av de åtgärder som genomförts under läsåret 2021/22. Gällande de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året hänvisar rektor i intervju till en skrivning om att skolan ska ha ett tillåtande klimat och ett bra språkbruk.

Eleverna uppger att de inte känner igen skolans plan mot kränkande behandling och att den inte tagits upp på elevrådet eller i andra sammanhang. Lärarna uppger att de inte har varit delaktiga i utarbetande av planen och att det är trygghetsteamet som sköter det. Lärarna berättar vidare att eleverna inte är med i utarbetandet av planen men att frågorna kan ha diskuterats i klasserna. Elevhälsan berättar att de inte varit delaktiga i utarbetandet eller utvärderingen av planen. De vet inte om eleverna varit delaktiga i den men berättar att trygghetsteamet har en enkät som eleverna fyller i. Rektor berättar att det är skolans trygghetsgrupp som arbetar med planen mot kränkande behandling och att de har utgått från förra årets plan och utvärderat den. Enligt rektor är eleverna delaktiga genom att planen först går igenom med personalen, och att personalen sedan ska gå igenom planen med eleverna.

Arbetet mot kränkande behandling

De flesta elever berättar att de upplever skolan som trygg. Eleverna berättar att de alltid kan vända sig till en vuxen om något händer. Några elever berättar att tryggheten på skolan skulle öka om lärarna ringde hem direkt om någon gör något. Flera elever säger även att det finns de som slåss varje dag och att lärarna säger till men att inget mer händer. Eleverna berättar att de har gått till rektor i frågan men att inget hänt. Några elever uppger att de har pratat om kränkningar och om hur man ska vara mot varandra på lektionerna.

Lärarna berättar att de har lektioner som behandlar hur man ska vara mot varandra, att de arbetar med språkbruk och har ett förebyggande arbete för att förhindra kränkningar. Lärarna berättar också att de alltid agerar om det händer något mellan elever i skolan, att de tar upp det med eleverna, ibland ringer de till elevernas vårdnadshavare och ibland lyfter de det till rektor. Lärare berättar att det finns elever som är elaka mot varandra och om de släcker en brand så blossar det upp någon annanstans. Lärarna uppger att de inte anmäler alla eventuella kränkningar till rektor. Det förekommer situationer som borde anmälas men som inte hinns med och lärarna får väga vilka händelser som är mest allvarliga och prioritera dessa. Enligt lärarna är det också ett bekymmer att det ofta hamnar på klasslärare att göra kränkingsanmälningar, även om de är tredje part, det vill säga även om de inte är den som har sett den aktuella händelsen.

Rektor uppger att hon förväntar sig att alla kränkningar anmäls och att hon ofta lyfter det med personalen men att det kan förekomma att kränkningar inte anmäls. Rektor berättar att kränkingsanmälningar görs i ett IT-system och att de skickas vidare till huvudman när de initieras och även när utredningen är färdig. Skolinspektionen har tagit del av skolans tre senaste anmälningar och utredningar av kränkande behandling. Av dokumentationen framgår att efter att kränkningar har anmälts utreds de och åtgärder vidtas. Rektor berättar att åtgärder vidtas efter att utredningar av kränkande behandling har genomförts.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kap. skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att en plan mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att skapa trygghet och i arbetet mot kränkande behandling.

Tillsynen visar att det finns brister i skolans plan mot kränkande behandling. Vid en genomgång av planen kan Skolinspektionen konstatera att denna inte innehåller alla delar som den ska innehålla. Det saknas redogörelser för vilka åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. Vidare framgår att eleverna inte har medverkat i arbetet med att ta fram planen eller med att följa upp och utvärdera planen. Det framgår också att planen inte är förankrad bland eleverna och i verksamheten i övrigt.

Av tillsynen framgår också att det på skolenheten finns brister i arbetet med att anmäla kränkande behandling. Av intervjuer med lärare framgår att inte alla händelser där elever upplever sig vara utsatta för kränkande behandling, och som kommer till lärarnas kännedom, anmäls till rektor. Lärare uppger att det beror på att de inte har tid att anmäla alla händelser och därför prioriterar vilka de anser vara allvarligast.

Av utredningen framgår vidare att de anmälningar av kränkande behandling som inkommer till rektorn skickas vidare till huvudmannen. Det framgår också att huvudmannen och rektorn genomför utredningar av de anmälningar som kommer in.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete med att motverka kränkande behandling och att dessa brister medför en risk för att eleverna inte ges utbildning i en miljö som är fri från kränkningar och präglas av trygghet.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Marks kommuns verksamhet vid Strömskolan 4-6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller arbetet mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Marks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Studiero

Elever berättar att det ibland är studiero och ibland inte och att lärarna har olika strategier för att få studiero i klassrummet. Enligt eleverna är tillsägelse vanligt förekommande men andra åtgärder förekommer, såsom belöningsystem, varningar, utvisning ur undervisningslokal och kvarsittning. Lärare berättar att det inte alltid är studiero. Lärare uppger att de arbetar förebyggande med studiero genom att de pratar om studiero med eleverna, som sedan får diskutera i grupper. En lärare berättar att det varit tufft i vissa årskurser och att det är det fortfarande. En annan lärare säger att det blir bättre och bättre.

Elevhälsan berättar att de har arbetat mycket med studiero och att det genomförts ett stort arbete gällande den fysiska arbetsmiljön, ett arbete med att hitta gemensamt visuellt stöd, gemensam lektionsstruktur och att det upprättats förväntansdokument om hur det ska vara i olika skolmiljöer som matsalen och idrottshallen. Rektor menar att det finns en samsyn gällande det förebyggande arbetet med studiero.

Ordningsregler och mobilrutiner

Skolinspektionen har tagit del av skolans ordningsregler. Ordningsreglerna är beslutade av rektor och tas fram tillsammans med elever och lärare. Eleverna uppger att det finns ordningsregler på skolan som de känner till väl. En elev berättar att de fått komma med förslag till ordningsreglerna.

Skolinspektionen har tagit del av skolans mobiltelefonrutiner, som är beslutade av rektor. Elever, lärare, elevhälsa och rektor berättar att det inte är några problem med mobilanvändning på skolan, mobilerna lämnas in under skoldagen och får bara användas i överenskommelse med vuxen.

Disciplinära åtgärder och ordningsstörande beteende

Lärarna berättar att de använder tillsägning om elever stör studieron och att de nästan aldrig använder utvisning ur undervisningslokal, men att de känner till att de får göra det om det behövs. Rektor uppger att det förekommer att disciplinära åtgärder används på skolan men att de görs en bedömning av den aktuella situationen och vad som blir bäst för eleven. Rektor berättar de försöker strukturera upp så att arbetet ska gå genom elevhälsan, i en årskurs jobbar kuratorn särskilt aktivt för att få ordning och i en klass gör skolpsykologen kartläggningar.

Om en elev upprepat stört ordningen uppger lärarna att det sker en dialog kring den eleven, vilket kan vara med rektor. Elevhälsan uppger att när de får kännedom om att en elev kan behöva en utredning om ordningsstörning lyfts det och de kommer med förslag på åtgärder. Elevhälsan berättar vidare att de har elever där de kan se att det finns en problematik och då gör elevhälsan en kartläggning och en stödplan för att se hur det fungerar för eleven. Enligt elevhälsan informeras vårdnadshavare och kartläggningen kan ibland även användas som underlag i en pedagogisk utredning. Rektor uppger att utredningar om ordningsstörande beteende görs och att kontakt tas med vårdnadshavare. Rektor uppger även att de ser till att stötta eleven och utveckla undervisningen.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§. Rektorn beslutar om sådana rutiner.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero.

Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Av 5 kap. 10 § skollagen framgår att med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens intervjuer med elever och lärare framgår att det inte alltid råder studiero på skolan. Av utredningen framgår dock också att såväl lärare som elevhälsa och rektor uppger att det pågår ett aktivt förebyggande arbete för att skapa studiero och att situationen har förbättrats. Det framgår också att det finns ordningsregler som tagits fram och följs upp i samverkan med elever och att det finns skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Dessa rutiner är beslutade av rektor.

Vidare visar tillsynen att skolans personal känner till och använder disciplinära åtgärder när de bedöms som lämpliga. Rektor uppger också att det genomförs utredningar av elever som uppvisar ett upprepat ordningsstörande beteende och att det beslutas om åtgärder efter att utredningarna genomförts.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Marks kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller studiero, ordningsregler, mobiltelefonrutiner och disciplinära åtgärder. Ärendet ska därför avslutas i dessa delar.

X Anna Hultgren

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Hultgren

X Jenny Lind

Föredragande
Signerat av: Jenny Lind

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Kajsa Åkesson medverkat.